

## DE STORMEN OP DEN NOORD-ATLANTISCHEN OCEAAN.

---

Het jaar 1861 staat in de jaarboeken der zeevaart wegens de talrijke schipbreuken als een ongeluksjaar aangeteekend. Meer dan 2000 schepen werden eene prooi der golven. Ook de eerste maanden van het jaar 1862 waren weinig minder ramspoedig; vooral waren de laatste dagen van Februarij en de eerste van Maart zeer rijk in zee-stormen en zeerampen.

Eene zoo snelle opeenvolging van averijen en schipbreuken doet eene samenwerking van oorzaken vermoeden, welke het niet onbelangrijk geacht kan worden nader te onderzoeken.

Een aanzienlijk gedeelte van de Noord-Europosche handelsvloot houdt zich gedurende den zomer bezig met de Oostzee-vaart en het transport van steenkool, ijzer en hout van de kusten van Groot-Britannië en Skandinavië naar de handelshavens van de Noord- en Oostzee. Wordt die vaart door het ijs gestremd, dan begeven zij zich, zoo ze niet opleggen, veelal op de vaart naar de Middellandsche zee, West-Indië, Amerika enz. Al deze schepen doorkruisen den Atlantischen oceaan in eene streek, die in dat jaargetijde tot de gevaarlijkste wateren behoort. Het is algemeen bekend, dat van de Amerikaansche kust zich een geweldige stroom, de zoogenoemde golfstroom, naar de noordwestkust van Europa wendt. Het aanzienlijk verschil van temperatuur tusschen dezen ontzagheijken stroom en den kouden poolstroom, die hem aan zijnen noordrand raakt, en dat tusschen de 20 en 30 graden bedraagt, is de groote oorzaak van de veelvuldige en vreeselijke stormen in deze streek. Het is deze golfstroom, die op den Noord-Atlantischen oceaan die woedende stormen verwekt en de digte nevels over New-Foundland uitbreidt, welke de scheepvaart in den winter daar zoo gevaarlijk maken. De verbazende hoeveelheid warm

water, dat de stroom in deze koude zee uitstort, veroorzaakt een verschil van temperatuur, dat door hevige stormen weder vereffend wordt. Sir PHILIPP BROOKE nam aan beide zijden des strooms eene luchtwarmte waar van 0°, terwijl het stroomwater 80° (Fahr.) aanwees. De zware, vochtig warme lucht boven den stroom bragt groote storingen in den gang zijner chronometers te weeg. De zeelieden vreezen dan ook de stormen op den golfstroom meer, dan op eenig ander gedeelte des oceaans. Niet de woede des storms alleen, maar nog meer de golfslag, welken deze stormen veroorzaken, inzonderheid wanneer wind en stroom tegen elkander inlööpen, maakt de vaart hoogst gevaarlijk.

Deze noodlottige zeestreek is om deze reden dan ook sedert jaren het voorwerp van de zorgvuldigste waarnemingen geweest. Naar de dagboeken van een groot aantal schepen zijn kaarten vervaardigd, die het getal stormen, maand voor maand, aanwijzen. Uit deze allerbelangrijkste kaarten zien wij, dat in de wintermaanden op de geheele uitgebreidheid van New-York tot Londen, van de Azorische eilanden tot op de hoogte van de Schotsche eilanden, derhalve over eene vlakte van meer dan 100 mijlen lang en 300 mijlen breed, elke bijzondere plek iederen zesden dag een storm aanwijst. En juist binnen deze aangegeven grenzen liggen de groote, veel bevarene, waterwegen, die de gewigtigste landen van de twee halfronden met elkander verbinden.

De drie eerste maanden van het jaar 1862 hebben maar al te zeer de in die kaarten uitgedrukte ervaringen bevestigd. Wij vinden bijna geen schip, 't welk in dien tijd dezen onheilspellenden gordel doorkruist, en 't welk in zijn journaal geen harden storm heeft opgeteekend. En hoe menig vaartuig keerde niet weder om van zijne ervaringen getuigenis af te leggen. Uit de naauwkeurige vergelijking der ingekomen zeeberigten blijkt, dat deze stormen deels van sporadischen aard waren, deels over eene ontzaghelijke uitgestrektheid heerschten.

Tot deze laatste soort behoorde de hevige storm, die tusschen den 24sten en 27sten Januarij gelijktijdig op verschillende hoogten is waargenomen. Op een en denzelfden dag, ja bijna op hetzelfde uur verheft zich een vreeselijke storm aan de kusten van Amerika en Europa en verandert den oceaän in een razenden demon, die alles,

wat in zijn bereik komt, dreigt te vernietigen. In den nacht voor den 24sten verhief zich te New-York een allerhevigste storm uit het N.O. De meeste der in de noord-rivier voor anker liggende schepen geraakten aan het drijven en stootten tegen elkander. In de Chesapeake-baai was de storm zeer hevig en strekte zich ver langs de zuidkust uit. In Boston woedde de storm den 25 Januarij in volle kracht. De schepen, die kort daarop in New-York binnenliepen, klaagden eenstemmig over zware westelijke en noordwestelijke stormen, die soms de hevigheid van ware orkanen bereikten.

In dien zelfden tijd, in den nacht van den 23sten op den 24sten Januarij, woedde aan de kusten van Engeland te Portsmouth, Falmouth, Bristol, Holyhead, enz. een sterke storm uit het Z.Z.O. tot W.Z.W., die langen tijd aanhield. Talrijke zeerampen waren de gevolgen daarvan langs de Engelsche en Iersche kusten. En niet alleen daar en aan de kusten van Amerika woedde dit vreeselijk onweer, maar het gansche gebied van den golfstroom was in vol oproer, een wilde schuimende chaos.

Een tweede storm van nagenoeg dezelfde uitgebreidheid en op hetzelfde gebied had ongeveer een maand later, in de laatste week van Februarij plaats. Deze storm heeft in het bijzonder een wetenschappelijk belang, in zooverre hij eene klare bevestiging is van de door beroemde meteorologen geopperde stelling: »de winden waaijen naar den golfstroom toe.” Deze stelling laat zich ook uit den aard der zaak gemakkelijk verklaren. Omdat de warme lucht wegens haar geringer gewigt in de hoogte stijgt, streeft de koude, zwaardere lucht van elke zijde de openingen aan te vullen en het evenwigt te herstellen. De wind moet derhalve, als hij niet door bijzondere plaatselijke omstandigheden verhinderd wordt, aan de Noord-Amerikaansche kust van Straat Davis tot aan New-York eene noordwestelijke, van Groenland en IJsland eene noordelijke, van Engeland eene oostelijke en van de Azorische eilanden eene zuidelijke rigting hebben. In het bijzonder moet dit het geval zijn in onze wintermaanden. Nu leeren ons de ingekomene berigten, dat dit ook werkelijk het geval is geweest. Terwijl den 21sten Februarij te Halifax een zware sneeuwstorm uit het N.W. woedt, wordt te Falmouth een hevige storm uit het Z.Z.O.

waargenomen. De Bremer poststoomboot *Hansa*, die den 16den Februarij New-York verliet, had gedurende de geheele reis ruw en veranderlijk weder. Op den 25sten, toen zij zich reeds op Europeesch gebied bevond, brak een hevige storm uit het O. over haar los. De Oldenburger schoenerbrik *Minna*, die den 19den Januarij Porto Plata verliet om naar het kanaal te zeilen, werd, na reeds lange aanhoudende stormen te hebben doorgestaan, den 18den Februarij door een hevigen orkaan uit het Z.W. en W.Z.W., die later tot in het N.W. oversprong, overvallen, terwijl zij zich aan de zuidzijde van den golfstroom bevond.

Door schifting en samenstelling der verschillende berigten is het mogelijk een duidelijk en klaar overzicht te krijgen over de geduchte waterbeweging, die op dien tijd een groot gedeelte van den Atlantischen oceaan beroerde. Het is niet onbelangrijk op te merken, dat omstreeks dienzelfden tijd groote ijsmassas zijn waargenomen aan den rand der New-Foundlandsche banken en in het zuidelijk gedeelte van Straat Davis.

Uit de ingekomen berigten kan men nu reeds opmaken, dat in de eerste maanden van het jaar 1862 in het geheel 136 groote schepen verongelukt zijn, waarbij 400 menschen het leven hebben verloren. Wanneer wij nu hierbij in aanmerking nemen, dat van een groot aantal schepen volstrekt geen berigten zijn ingekomen, dan mag men veilig veronderstellen, dat het werkelijk verlies van schepen tweemaal zoo groot is geweest, als tot hiertoe is bekend geworden.

Als men de gevaren in acht neemt, waaraan zeelieden, vooral op den Atlantischen oceaan, zijn blootgesteld, dan mogen reeders en kooplieden zich wel doordringen met de overtuiging, dat het den door hen aangestelde scheepskapiteins niet te wijten is, als zij, bukkende voor de geweldige natuurkrachten, door geleden averij hunne speculatiën soms te leur stellen, of zelfs naakt en slechts met verlies van schip en lading huiswaarts keeren.

(Uit PETERMANN'S *Mittheilungen über wichtige neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie*, 1862, VI, bl. 229.)

R.

---